

Juridische mogelijkheden om natuurgebieden te beschermen

Even voorstellen

Gewerkt als:

(marien) ecooloog, onderzoeker,
integraal waterbeheer RWS,
adviesbureau voor
natuurvergunningen ondernemers.

Gepensioneerd:

nu alleen natuurbescherming
henk@natuurbeschermingswet

Henk Baptist
ecologisch adviesbureau

Inhoud

- Wetgeving rond Natura 2000
 - Wat is het probleem ?
 - Pesticiden in Natura 2000
 - Achteruitgang insecten
 - Welke juridische acties zijn mogelijk ?
-
- A detailed photograph of a dragonfly perched on a green plant stem. The dragonfly has a brown and black segmented body, a green thorax, and four large, transparent wings with intricate vein patterns. The background is a solid dark grey.

Wat is Natura 2000 ?

- Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn met doel verdere achteruitgang van soorten te stoppen.
- Er zijn lijsten gemaakt van Europees bedreigde soorten en habitats.
- Lidstaten moeten gebieden aanwijzen om die soorten en habitats bescherming te bieden.
- Dat zijn de Natura 2000-gebieden.

Soorten en habitats

- Lijsten van te beschermen soorten en habitats
- Meest geschikte gebieden aanwijzen.
- Vogelrichtlijn; bijv. Grauwe Klauwier, Blauwborst, Boomleeuwerik, Nachtzwaluw.
- Habitatrichtlijn bijlage II; bijv. alle vleermuizen, Gevlekte Witsnuitlibel, Kamsalamander, Spaanse Vlag, Groenknolorchis.
- Habitatrichtlijn; bijv. specifieke typen van heidegebieden, venen, bos en graslanden. Bij een habitat horen ook de voor dat habitat typische soorten.

Habitatrichtlijn artikel 6, lid 2 en 3

- Verplichtingen ; beruchte artikel 6
- artikel 6, lid 1: tref instandhoudingsmaatregelen.
- Artikel 6, lid 2: plicht de nodige maatregelen opdat de Natura 2000-gebieden niet verslechteren.
- Artikel 6, lid 3: plicht elk plan of project te toetsen op negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden.

Richtlijn 2009/128/EG

- Richtlijn noemt specifiek Natura 200-gebieden als gevaarlijke gebieden (overwegingen 3, 16 en artikel 12)
- Richtlijn spreekt over voorzorgsbeginsel.

Voorzorgbeginsel

- Voorzorgbeginsel betekent volgens in EU-richtlijnen een omkering van de bewijslast.
- Bevoegd gezag moet wetenschappelijk verantwoord aantonen dat significante effecten ontbreken.

Staat van instandhouding

- Ambtelijke term voor kwaliteit
- In veel gebieden gaat het niet goed met de habitats, planten en dieren die Europa wil beschermen.
- Hoofdfactoren: stikstof, verdroging en pesticiden.
- Deze nemen de veerkracht van de ecologie weg.

Achteruitgang insecten

- Vliegende insecten 1989-2014 met 75% (Halmann 2017)
- Loopkevers Dwingelderveld Drenthe 72% (
- In NL vrijwel overal achteruitgang (Kleijn et al. 2018)
- Vlinders Veluwe 1982-2020 75% (Zeegers, EIS)
- Dagvlinder NL, 35% in 25 jaar, 40% sinds 1992 (CBS en Vlinderstichting)
- Nachtvlinders 1987-2017 24 % (EIS)
- Libellen NL, 22 % in tien jaar (van Grunsven 2017)
- Insecten wereldwijd 24 % (Klink 2020)
- Bijen 34 soorten verdwenen (EIS)
- Achteruitgang zweefvliegen 82% (Halmann 2021)
- Verdwijnen insecten uit landelijk gebied tast landschap aan (Bakker, 2021)

Pesticiden in Natura 2000

- Onderzoek Natuurmonumenten en Meten=Weten in 2019
- 31 verschillende pesticiden aangetroffen
- Cocktails tot 15 pesticiden per monster
 - Rapport Mantingh en Buijs (2020)
- Buijs en Mantingh

Is er Ooievaar-correlatie ?

- Primair: te weinig kennis over lange termijn effect en lage doses
- Voorbeeld:
- Vlinders Koolwitjes uit rupsen die kool aten waarvan zaad was behandeld met fipronil hebben sterk verminderde voortplanting (Gols et al. 2019).

Aanpak 1 , rijksoverheid

- Zorgplicht artikel 6, lid 2 Habitatrictlijn
- Ministerie (Ctgb) laten aantonen dat pesticiden in Natura 2000-gebieden geen nadelige effecten hebben.
- Bijv. Intrekkingsverzoek vluchtige pesticide

Aanpak 2, provincies

- Provincie is bevoegd gezag voor Wet natuurbescherming. Art.6, lid 3 Habitatrictlijn
- Milieudefensie heeft pesticidengebruik al bij een beroep als mogelijk significant voor naastgelegen Natura 2000-gebied ingebracht.
- Zaak sleept met sterke vertraging.
- Maar recente uitspraken over wetenschappelijke zekerheid bieden perspectief.

Aanpak 3, Gemeente

- Bestemmingsplannen buitengebied
- Milieudefensie en Meten=Weten hebben in beroep ingebracht dat gemeente verplicht is passende beoordeling te maken bij het toestaan van gebruik pesticiden in en nabij Natura 2000-gebieden.
- Zitting Raad van State 7 juni 2021

Conclusie

- We moeten de overheid dwingen tot onderzoek naar de aanwezigheid en de effecten van pesticiden in natuurgebieden.
- Dit kan met Habitatrichtlijn en Richtlijn pesticiden, op basis van voorzorgprincipe met bewijslast bij overheden.
- Als de overheid niet wetenschappelijk kan bewijzen dat het gebruik zonder risico is, dient het te worden verboden.

Hopelijk nog tijd voor vragen

